

RADICALITZACIÓ I EXTREMISME VIOLENT A EUROPA

A propòsit d'esdeveniments recents com l'11-S o la commemoració dels atemptats de Charlie Hebdo a França, resulta interessant analitzar l'extremisme violent i la radicalització i, concretament, què porta a un important nombre de joves francesos, fills d'immigrants, a adoptar una mentalitat tan extremista. Per a això, primerament, contextualitzarem com s'han format aquestes nombroses comunitats a certs països europeus. En aquest article, analitzarem quins són els factors que porten a l'adopció d'idees extremistes i radicals i com podem prevenir aquesta radicalització. Ens centrarem en la inclusió dels joves àrabs a països europeus com a França i intentarem analitzar si el grau de radicalització d'aquests està relacionat amb el seu grau d'adaptació a aquest nou país i ambient.

Fins a 1970, la immigració no s'havia vist com un problema a Europa occidental. La presència d'immigrants en els llocs públics era limitada, i com sol anaven a fer la funció de mà d'obra, les ciutats no es van adaptar a l'arribada d'aquesta nova comunitat. La situació va canviar després de la crisi del petroli de 1973 (a la dècada dels anys 70 i 80),

que va propiciar la reunificació familiar i famílies senceres es van traslladar a Espanya o França i van iniciar una nova vida aquí. Espanya ha estat un país de pas per a la immigració il·legal, i des de 1990 molts immigrants s'han assentat aquí. A causa de la proximitat amb el Marroc, veí de sud i soci en economia i pesca, Espanya va regularitzar la immensa majoria dels immigrants il·legals marroquins.¹ Va ser llavors quan es va dur a terme la construcció de mesquites i minarets; la presència de la dona en els principals centres d'activitat d'Espanya es va fer més visible; o de nens anant a l'escola.²

L'assentament de la població musulmana es va realitzar en certes àrees, com són els barris perifèrics, coneguts com a *banlieues* a França o *suburbs* a Gran Bretanya. Segons el sociòleg francès François Dubet, els joves musulmans de segona generació, nascuts a França, van abocats "à la Galère", ja que es veuen exposats a una major exclusió social que els seus pares.³

El terme "radicalització" es va començar a debatre arran dels atemptats suïcida a Madrid (2004) i

¹ Khader, B. (2021, 23 setembre). *Los musulmanes en Europa, la construcción de un "problema"*. BBVA.

² Ibidem peu de pàgina 1

³ Moreras, J. (2021, 23 setembre). *¿Por qué unos jóvenes se radicalizan y otros no?* CIDOB.

STAIRCASE TO TERRORISM

Increasing Anger or Frustration

Fuente: International Association of Chiefs of Police

Londres (2005), dels quals la població civil va ser víctima en el transport públic i hi va haver 191 i 52 víctimes respectivament. "Diversos atacants d'aquests incidents són terroristes locals que bé han nascut o" han socialitzat "al país i han adoptat una nova identitat. Per tant, és important tenir una imatge clara sobre els homes joves d'antecedents musulmans que s'han radicalitzat en occident i s'han sentit atrets per la jihad violenta".⁴

Arran d'aquests atacs, el 2005 la Unió Europea va adoptar una àmplia estratègia antiterrorista basada en quatre tipus de mesures: prevenció, protecció, persecució i resposta. Algunes de les respostes que es van prendre van ser un enfortiment de la seguretat i vigilància; majors esforços per prevenir la radicalització a les presons,

⁴ Muro, D. (2021, 21 setembre). *What does radicalisation look like? Four visualisations of socialisation into violent extremism*. CIDOB.

⁵ Khader, B. (2021, 23 setembre). *Los musulmanes en Europa, la construcción de un "problema"*. BBVA.

a les mesquites o a internet; promoció de la diversitat en l'educació escolar; reafirmació del caràcter laic de l'Estat; formació d'imants locals; o reinserció dels que tornen de les zones de combat.⁵

El terrorisme és percebut com una alternativa social per a les pobres masses; una escapatòria on els joves desil·lusionats poden mostrar o expressar el seu descontentament. Mitjançant aquests actes, els joves que manquen una identitat concreta, recórrer a una versió radical de l'islam, que pot esdevenir un vehicle violent per a aquests joves.⁶ Un fet preocupant, segons Luis de la Corte, professor de la Universitat Autònoma de Madrid, l'àrea d'especialització del qual és el terrorisme i la

⁶ Osman, T. (2010). *Egypt on the Brink*, Yale University Press

violència política, és que el rang d'edat dels joves que cometem aquests actes és cada cop menor.⁷

La radicalització és un procés gradual i progressiu. Una persona, per tant, no es radicalitza de manera immediata, tot i que hem de tenir en compte que la influència d'un esdeveniment catalitzador accelera el procés. N'hi ha diferents tipologies: econòmica (pèrdua de la feina, impediment de mobilitat social); política (conflictes internacionals) o personal (mort d'un ésser estimat).⁸ D'una banda, tenim els factors d'empenta o *push factors*. Alguns d'aquests són la marginalització, la desigualtat, la discriminació, la por a la persecució, la denegació dels drets, l'accés limitat a educació de qualitat o a l'educació. D'altra banda, trobem els factors d'atracció o *pull factors*, que equivalen a l'existència de grups extremistes violents ben organitzats amb discursos convinents. Aquests els ofereixen consol espiritual, un lloc a què pertànyer i una xarxa social de suport.⁹

Un altre aspecte que hem de considerar és que hom no es radicalitza per si sol, sinó que es deu a una sèrie de factors externs. Segons Cass Sunstein (2009), un aspecte clau és la "polarització grupal", és a dir, la recerca de persones que pensen de la mateixa manera, amb les quals poder compartir les mateixes conviccions, i reforçar un pensament

⁷ De la Corte, Luis (2021, 23 setembre). "El proceso de radicalización del terrorismo yihadista es idéntico al fenómeno sectario". UIMP.

⁸ Bourekba, M. (2021, 23 setembre). *Radicalization and Violent Extremism*. CIDOB. Per a més informació sobre aquest autor, consultin el següent enllaç: https://www.cidob.org/expertos/moussa_bourekba

⁹ UNESCO. (2021, 23 setembre). *A Teacher's Guide on the Prevention of Violent Extremism*. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf00002446>
76

grup.¹⁰ En aquest sentit, la interacció social és un element que propicia la radicalització d'aquests, a través de veïns, grups d'amics, i propers en el procés d'adoctrinament.¹¹

LA RESPOSTA D'EUROPA DAVANT DE LA RADICALITZACIÓ

Segons algunes enquestes d'opinió pública que s'han realitzat a Europa, els ciutadans europeus mostren cada vegada més por i antagonisme cap als musulmans europeus, que són percebuts com una amenaça per a la "identitat europea", la seguretat interna i el teixit social. "La societat europea els ha atribuït una identitat minoritària i subordinada. Els musulmans estan convençuts, al seu torn, que la major part dels europeus rebutgen la seva presència i denigren i ridiculitzen la seva religió. No se senten ciutadans d'igual dret, tot i que han nascut en països europeus."¹²

Aquests suburbis de què parlàvem anteriorment, les banlieues de ciutats franceses com París, Montpeller o Marsella, són els focus on es porta a terme aquesta radicalització. Evidentment, resulta complicat trobar polítiques que afavoreixin una bona integració de la població musulmana a Europa; i, alhora, evitar que l'arribada d'aquestes

¹⁰ Ibidem peu de pàgina 3

¹¹ Ibidem peu de pàgina 7

¹² Khader, B. (2021, 23 setembre). *Los musulmanes en Europa, la construcción de un "problema"*. BBVA. Per a més informació sobre aquest autor, consultin el següent enllaç: <https://www.bbvaopenmind.com/autores/bicharakhader/>

comunitats suposi un problema de convivència amb els altres ciutadans. De fet, hem vist que una clara reacció dels Estats de la Unió Europea en aquests últims anys ha consistit a posar impediments per a l'arribada d'immigrants, majoritàriament promogut per les polítiques conservadores dels partits d'extrema dreta.

PREVENCIÓ DE LA RADICALIZACIÓ

Davant la dificultat de cercar una solució a aquesta problemàtica, diferents organitzacions han ofert les seves respectives propostes. Per exemple, UNESCO remarca l'educació com a element clau per evitar que joves adoptin idees extremistes. Educant als nostres ciutadans, podem prevenir l'extremisme violent; alhora que van fomentar la participació i l'apoderament d'aquests. Igualment, és necessària la creació de coalicions per a la prevenció de l'extremisme violent en els mitjans i a Internet i la celebració de la diversitat cultural, entre d'altres.¹³

"El terrorisme roba la vida i les oportunitats als joves, els roba el seu present i el seu futur. Per tant, com qualsevol altra persona, els joves tenen molt interès en la lluita contra el terrorisme. Necessitem maneres pràctiques i innovadors d'ajudar-los a plantejar i afrontar les seves preocupacions i salvaguardar als seus parells i comunitats" Sevil Alirzayeva, cap de l'Oficina del secretari general adjunt de les Nacions Unides per a la Lluita contra el

Terrorisme, Cinquè Foto Mundial sobre el Diàleg Intercultural, Bakú (Azerbaidjan).¹⁴

La resolució de Consell de Seguretat 2250 (2015), concernent amb la joventut, la pau i la seguretat, remarca la importància de fer front a les condicions i els factors que fomenten un increment de la radicalització, que deriva en la violència i l'extremisme violent entre els joves, que poden propiciar el terrorisme. Per això, es demana als estats membres que trobin maneres d'incrementar la representació inclusiva dels joves a tots els nivells de presa de decisions, amb l'objectiu de contrarestar l'extremisme violent.¹⁵

A tall de conclusió, cal emfatitzar una vegada més la importància que aquests joves tinguin accés a una educació inclusiva i de qualitat. Això resulta imprescindible per aconseguir la seva integració en la societat, de manera que surtin del cercle de la violència i evitar així la reincidència. En aquest sentit, s'hauria de fomentar la cooperació entre les institucions educatives i els òrgans governamentals. És igualment important que s'eliminin certes idees preconcebudes sobre musulmans o immigrants en la nostra societat i que els mitjans de comunicació aportin un enfocament imparcial sobre notícies relacionades amb extremisme violent i radicalització.

Noelia Gómez,
estudiant en pràctiques ANUE

¹³ UNESCO [Unesco] (2021, 21 setembre). *Preventing violent extremism through education*. [Vídeo]. Youtube

¹⁴ Naciones Unidas. (2021, 21 setembre). *Participación y empoderamiento de la juventud*. Oficina de Lucha contra el Terrorismo.

¹⁵ Ibidem peu de pàgina 13

Referències:

BBVA (2021, 23 setembre). *Los musulmanes en Europa, la construcción de un problema*. <https://www.bbvaopenmind.com/articulos/los-musulmanes-en-europa-la-construccion-de-un-problema/>

Bourekba, M. (2021, 23 setembre). *Radicalization and Violent Extremism*. CIDOB. https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionals/n1_206/ten_key_principles_for_a_local_policy_to_prevent_violent_extremism

De la Corte, L. (2021, 23 setembre). *“El proceso de radicalización del terrorismo yihadista es idéntico al fenómeno sectario”*. UIMP. <http://www.uimp.es/actualidad-uimp/luis-de-la-corte-el-proceso-de-radicalizacion-del-terrorismo-yihadista-es-identico-al-fenomeno-sectario.html>

Gadgil, A. (2021, 22 setembre). *Understanding and preventing violent extremism*. UNDP. <https://www.undp.org/blogs/understanding-and-preventing-violent-extremism>

Khader, B. (2021, 23 setembre). *Los musulmanes en Europa, la construcción de un “problema”*. BBVA. <https://www.bbvaopenmind.com/articulos/los-musulmanes-en-europa-la-construccion-de-un-problema/>

Moreras, J. (2021, 23 setembre). *¿Por qué unos jóvenes se radicalizan y otros no?* CIDOB. https://www.cidob.org/publicaciones/serie_de_publicacion/notes_internacionals/n1_123_por_que_unos_jovenes_se_radicalizan_y_otros_no/por_que_unos_jovenes_se_radicalizan_y_otros_no

Muro, D. (2021, 21 setembre). *What does radicalisation look like? Four visualisations of socialisation into violent extremism*. CIDOB. https://www.cidob.org/es/publicaciones/serie_de_publicacion/notes_internacionals/n1_163/what_does_radicalisation_look_like_four_visualisations_of_socialisation_into_violent_extremism

Naciones Unidas. (2021, 21 setembre). *Participación y empoderamiento de la juventud*. Oficina de Lucha contra el Terrorismo. <https://www.un.org/counterterrorism/es/cct/youth-engagement-and-empowerment>

Osman, T. (2010). *Egypt on the Brink*, Yale University Press

Preventing Violent Extremism. UNESCO <https://en.unesco.org/preventingviolentextremism>

UNESCO [Unesco] (2021, 21 setembre). *Preventing violent extremism through education*. [Vídeo]. Youtube <https://www.youtube.com/watch?v=79MTkVumCcQb>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

L'ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades per els seus col·laboradors